

Domáci glasovi

Stev. 47.

Lienz, sreda 13. marca 1946.

Leto. 2.

POGLED V DEŽELO FARAONOV

Nastop Egipta - najbogatejšega in najmočnejšega člana Arabske lige - na političnem svetovnem odru je napravil precejšen vtis; njegova izvolitev v Varnostni svet Organizacije združenih narodov je vzbudila po vsem svetu veliko zanimanje.

Sedanji neredi, pa tudi veliki Britaniji stavljene zahteve po reviziji angleško-egiptovske pogodbe, po odpoklicu vseh britanskih čet in po priznanju popolne pravice nadzorstva nad Sudanom, so znova usmerili pozornost sveta na ta državo, ki jo je že enkrat preplaval val nacionalizma.

Kdo povzroča nemire? Kakšne so pravice, ki jih ima Anglija in ki jih hočejo sedaj ukiniti? Zakaj je Egipt prišel v tak položaj? Katere politične struje vladajo danes v deželi Faraonov?

KOT GLAVNI VZROK NEMIROM smatra "News Chronicle" povojne gospodarske pojave: "Druga svetovna vojna je prinesla Egiptu navidezno ugoden položaj." Nešteti ljudje, ki so do takrat delali kot sužnji na fevdalnih veleposestvih, so našli v vojni industriji, ki jo je pospeševala Anglija, zelo dobičkanosno zaposlitev. V vojaških delavnicah in mehaničnih delavnicah so se ti soči izobrazili in usposobili za strokovne delavce; na deset-tisoče ljudi je našlo ugodno življenje s tem, da so prevzeli delo pomožnih delavcev.

Te razmere pa so sedaj izginile. Posledica: nezadovoljstvo je brezposelne mase porinila politiki v naročje. In v tem nanovo nastalem sloju so doslej neznane levičarsko usmerjene ideje našle ugodna tla.

Kratek pogled v preteklost pokaže, da je Anglija že sredi prejšnjega stoletja imela poseben interes glede Egipta.

MAHDIJEV UPOR, ki je 1. 1882. izbruhnil in ki je tudi stremel za odcepitvijo Sudana, je končno postal tako nevaren, da je morala Anglija vojaško intervenirati. V notranjosti države so bili nemiri vedno večji. Čim pa je bil red zopet vzpostavljen, sta Anglija in Egipt v letih 1888 - 1889 spet zavzeli Sudan. Vel. Britanija je tedaj sklenila z Egiptom pogodbo, ki je določila vzajemno upravljanje osvobojenega ozemlja.

LETA 1914 PROTEKTORAT -

LETA 1922 SAMOSTOJEN. Položaj v letu 1914 je povzročil, da je Anglija dobila protektorat nad Egiptom, kar so ji velesile tudi priznale. Leta 1922 pa je bil protektorat ukinjen; takratni Sultan Fuad je postal egiptovski kralj in njegova dežela samostojna država.

Leta 1936 sta Vel. Britanija in Egipt sklenila novo pogodbo. Sporazum glede skupnega upravljanja Sudana je bil obnovljen in Vel. Britaniji je bila dana pravica vzdrževati svoje čete v območju Sueškega kanala. Pod določenimi pogoji ji je bila tudi do-

voljena uporaba egiptovskih pristanišč, letališč in prometnih poti.

Sedaj pa se Egipt postavlja na naslednje stališče:

Okolnosti pod katerimi je država svojčas podpisala pogodbo, danes ne obstoji več; zdaj se smatrajo pogoji sporazuma kot omejevanje egiptovske samostojnosti, zato je revizija te pogodbe nujna.

Vel. Britanija je za te zahteve pokazala popolno razumevanje in je tudi pripravljena na revizijo pogodbe, če bodo upoštevane skupne izkušnje in določbe Karte Združenih narodov. Kljub temu pa so napredni opazovalci mnenja, da gre Sudancem pod angleško upravo bolj kot pod egiptovsko.

"NAJ GRE, KAMOR HOČE!" Egipt je danes ustavna monarhija, čigar zakoni dajejo vladarju in demokratično izvoljenemu parlamentu veliko oblast. Država šteje trenutno okrog 17 milijonov prebivalcev; približno tri četrtine živijo na deželi. Kairski dopisnik "Daily Herald" označuje razmere v Egiptu takole:

"V nobeni deželi ni nasprotje med največjim bogastvom nekaterih in največjo bedo večine tako ostro kot v Egiptu. Zdravstveno stanje prebivalstva je takorekoč strahovito. 90 % domačinov boleha na trahomu; pomanjkljiva kanalizacija in nečista voda sta vzrok številnih zajedavskih bolezni, ki redčijo prebivalstvo.

Režim malih paš, podkupovanja, protekcije in fevdalizma še vedno tlači ljudstvo. To vam bo priznal vsak Egiptčan. Socialnim reformam pa se vedno protivi privilegiranci s svojim "Pustite naj gre, kamor hoče". Celo takrat, ko je Nahas - paša dal pobudo za zvišanje dneve fellahom (to so dninarji) od tri na pet pijasrov, ni manjkalo kritik. Ni čudno, da je prebivalstvo nezadovoljno. Nek egiptovski časopis piše o poljedelskih delavcih: Revščina jih tare, premalo hrane imajo in neizobraženi so; 81 % je nepismeni. In vendar so ravno oni tisti, ki pomenijo za Egipt naravno bogastvo.

TERORISTI, KOMUNISTI NACIJONALISTI. Vzrok splošnega nezadovoljstva je še vedno lenoba in brezbrinjenost, ki izvirata iz stoletnega fatalizma. Tri podzemeljske struje pa lahko jasno ugotovimo; gibanje teroristov, komunistov in "Muslimanske bratovščine".

Egiptovskega terorističnega gibanja ne moremo smatrati niti kot resen, niti kot stalen socialen pojav. Nekaj podobnega je bilo že po prvi svetovni vojni. Edini cilj tega gibanja je iztrebitev politikov, ki ne ustrezajo fanatičnemu nacionalnemu gibanju.

Obe drugi gibanji pa je treba vzeti zares.

Opisovanje komunističnega gibanja je odveč. Kar se tiče njegove podjetnosti, discipline in zaupanja na pomoč od zunaj, je tudi egiptovska KP podobna sovrstnicam v drugih državah. Zaenkrat je še ilegalna, kajti ustava prepoveduje vsak poskus, ki stremi po spremembi režima. Številni komunisti so zato tudi romali v tujino.

"Muslimanska bratovščina", ki je zunaj države skora nepoznana, si je postavila načela, ki so v tej stogo verski državi neranljiva za vsako napako. To gibanje ne zahteva nič več in nič manj kakor natančno izvajanje korana tudi proti moderni družbi.

Razvila je tudi upoštevanja vredno karitativno delavnost. Število njenih pristavev cenijo na 500.000, nekateri celo na en milijon. Vzrok hitremu naraščanju tega gibanja je predvsem v tem,

da stare politične stranke nimajo socijalnega programa, ki bi mogel privlačevati mase. Vodja "Muslimanske bratovščine" je Hasan Al Bana. To je majhen, bradat učitelj na videz nepomemben, toda prepričljiv govornik. Njegovi pristasi ga obožujejo.

PRILJUBLJENA PESEM. Čeprav so cilji teh treh gibanj še tako različni, v enem so si edini: v svojem skupnem sovraštvu do angleško-egiptovske porodbe. To je za sedaj najbolj priljubljena pesem, ki najde povsod odmeva. Egipčevsko ljudstvo pa, o katerem se tako malo sliši, išče trdnjše sreče....(Wel' presse od 9.III.1946.)

Kakšna "špraha" je pa ta?

Prišla nam je v roke prva številka lista z naslovom "Domovina. Informacijska služba Zveze Austriskih Slovencev". List je pisan dvojezično, "slovenski" in nemški. Besedo "slovenski" smo dali v narekovaj, ker njegova "slovenščina" le preveč odkrito izdaja očete tega lista,

Ce je že jezik tak, se ne čudimo, da ta list slovenske Koroške sploh ne pozna, marveč le "dvojezično področje Koroške".

Drugi listi imajo navadno članek "Za uvod". Ta ga ima rajši "Za popotnico". Začenja se takole: "Zveza Austriskih Slovencev izda s tem, začasno v obliki poročevalnega lista, prvo številko informacijske službe. Taj bodo v bodoče redno sledile najmanj enkrat mesečno daljne številke, ki naj obveste Slovence v Austriji o vse aktualnih vprašanj..."

Kdo razume n.pr. takele kolobocije: "V zadnjem času pa je bilo vsled držanja OF nemogoče, da se je potego slovenske zastopnike. Agencija AGA konča, da je slovenski jezik, kako se ga na Koroškem govori nikoli ni bilo prav objavljen. Koroško slovenski jezik se deli na sedem raznih dialekti, kateri so tako različni eden od drugega, da prebivalce ene obmejne doline imajo težkoče, da zastopijo dialekt svojih rojakov sosednjih krajih, na ta način rabijo potem zopet nemščino katero vsak bolj ali manj govori. Poraba slovenskega bila je v splošnem v postopenim razpadu in največ v procesu nacistične politike, katera je to ubrzavala. Edino praktično sredstvo opčevanja je pismenska slovenščina."

Ubogi koroški Slovenci, katerih interese zastopajo ljudje, ki niti slovenski ne znajo!

KITAJSKA NAS UČI

Maršal Čangkajšek je imel ob japonski predaji govor, ki je v njem dejal tudi sledeče: "Mojega duha vodijo besede Kristusove: Ne stori drugim tega, kar sam nočeš, da bi drugi tebi storili", in "Odpusti svojemu sovražniku"... Mi nismo nikoli nehali poučarjati, da je naš sovražnik edinole japonski militarizem. Mi nismo nikoli sovražili japonskega naroda. Sedaj, ko je sovražnik promagan, se moramo držati pogojev premirja in ne smemo imeti najhujših želje po maščevanju nad japonskim narodom, ki je nedolžen..."

Naši prijatelji zavezniki in naši narodnjaki naj vedo, da mir, ki se pribori z orožjem, ni zmeraj začetek trajnega miru. Zgraditi se mora nov svetovni red, ki bo slonel na te-

melju ljubezni, ki jo je Kristus oznanjal. Zaradi tega jaz iz srca molim Kristusa, kneza mira."

To so besede, ki dohijo iz daljne kitajske dežele. Kakšne glasove pa slišamo od drugih?

Svoje rane, pohabljenе ude, mrtvece razkazujejo tako, kakor delajo berabi na božjih poteh v upanju, da bodo ganili usmiljena srca pobožnih romarjev. Hočejo, da bi človeška srca še bolj vzplamtela v sovražstvu. Kako daleč smo za naravno še nepokvarjenimi Kitajci, ki so prišli do njih šele prvi glasovi o Kristusovem evangeliju ljubezni. (Slovenski Primorec, od 7.3.1946.)

STALIŠČE MOSKVE

Včeraj zvečer je moskovski radijo objavil v angleškem in nemškem jeziku komentar o "hrupni protisovjetski kampanji v Vel. Britaniji in Združenih državah". "Javno mnenje v Združenih državah in Vel. Britaniji," je dejal moskovski komentator, ne bo trpeelo take delavnosti v obeh državah, ki bi bila naperjena proti Sovjetski zvezi. Odgovorni pisatelji v Vel. Britaniji so že namignili, da ne bi poskus, na novo ustanoviti oni prosluli protikominternski pakt, nič dobrega prinesel." To gonjo, pravi komentator dalje, so začeli reakcionarji tudi iz drugega razloga, namreč, da bi javno mnenje odvrnili od sedanjih problemov. (Iz "Volkszeitung" od 12.3.1946.)

==

PRVI OD NOVIH KARDINALOV

UMRL. - Iz Dublina poročajo, da je 83 letni kardinal iz St. Lúisa, John Glennon, ki je bil šele pred dvema tednoma imenovan za kardinala, na Irskem umrl na povratku iz Rima v Združene države. (Iz "Salzburger Nachrichten" od 11.3.1946.)

JUGOSLAVIJA ŽELI IZMENJATI

NEMCE. - Jugoslovanski zunanji minister gen. Vladimir Velebit je včeraj na tiskovni konferenci izjavil: "Naša zunanja politika služi le miru in tu računamo na našo veliko zaveznico, Sovjetsko zvezo." Velebit je dejal, da je Jugoslavija predložila zaveznikom neko noto, v kateri predlaga izmenjavo Nemcev iz Jugoslavije na podoben način, kot ga sedaj izvajajo sedaj na Češko-slovaškem na podlagi potsdamskega dogovora. Glede izmenjave 300.000 Madžarov za 150.000 Jugoslovancev, ki naj se vrnajo iz Madžarske, še ni prišlo do sporazuma, ker čakajo da izid češko-slovaške izmenjave. (Iz "Volkszeitung" od 12.3.1946.)

LIST "DANES - JUTRI", glasilo beguncev iz taborišča St. Gertraud, prinaša v svoji številki od 1. marca tudi poročilo o kulturnem življenju Slovencev, ki bivajo v tem taborišču, to pravi: "V kulturnem pogledu je nikakor ne moremo meriti s Slovenci v drugih taboriščih, vendar smo tudi mi imeli že neka prireditve. Prva slovenska prireditev našega taborišča je bila "Slovenska akademija" decembra 1945 z govorom, pesmi in deklamacijami. Na Miklavžev večer smo tudi pri nas uprizarili igrice "Miklavž prihaja", Silvestrov večer smo praznovali tudi z akademijo. Prvi dan je bil namenjen spomenu Jezusovega rojstva. Pred jaslicami so pevci zapeli božično pesem, nato so sledile deklamacije v drugem delu so nastopili otroci s pesmimi in deklice s simbolično vajo "Navzgor se šir rožmarin". Na obe akademiji so prišli tudi Slovenci iz taborišča pri St. Andreju. Malo Slovencev nas je v tem taborišču, toda požrtvovalnost vse prinaša."